

۲۰۳۹۲۰۱

به نام خداوند بخشنده و مهربان

راه بی بازگشت

(نگاهی بر اندیشه های علامه محمد بن عوفی در جوامع الحکایات و لوامع الروایات)

www.ketab.ir

سرشناسه: علی پور، شقایق
عنوان و نام پدیدآور: راه بی بازگشت (نگاهی بر اندیشه‌های محمد بن عوفی
در جوامع الحکایات و لوامع الروایات)/ شقایق علی پور.
مشخصات نشر: تهران: تیرگان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ۱۶۰ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۲۴-۳۴۹-۱
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: نشر فارسی — قرن ۷ ق.
موضوع: داستان‌های فارسی — قرن ۷ ق.
رده بندی کنگره: ۵۲۴۲PIR
رده بندی دیویی: ۸/۸۳۱fa
شماره کتابشناسی ملی: ۵۷۲۴۰۵۴

انتشارات تیرگان

تهران، صندوق پستی: ۱۱۴-۱۷۱۸۵، تلفن: ۸۸۸۱۳۰۵۹ و ۹۱۳۶۱۱۵۱۲

Email: tati_publications@yahoo.com/ www.tirganpub.com

راه بی بازگشت

(نگاهی بر اندیشه‌های محمد بن عوفی در جوامع الحکایات و لوامع الروایات)

شقایق علی پور

طراح جلد مریم میرحسینی مطلق

لیتوگرافی صدف • چاپ‌خانه حیدری • صحافی حیدری

نوبت چاپ نخست: ۱۳۹۸ • شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت ۲۵۰۰ تومان • شماره نشر: ۵۶۱

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۲۴-۳۴۹-۱

© حق چاپ: ۱۳۹۸، انتشارات تیرگان

فهرست

۱۰	 سرسخن
۱۲	 دو اسکندر
۱۲	 راه مبارزه با گران فروشی
۱۳	 دعای خدایی
۱۴	 انسان ناتوان
۱۴	 جوانی بر پا رفته
۱۶	 شرط دزدی
۱۷	 تبسم پیامبر
۱۹	 آواره در بیابان
۲۰	 دوستی نیکان
۲۰	 اعتبار فضل و دانش
۲۱	 غلام فرمانبر
۲۲	 رعایت ادب
۲۳	 شکیبایی در برابر نیش کژدم
۲۴	 ثمره‌ی علم
۲۸	 تدبیر شاهانه
۳۰	 کرامت عارفان
۳۱	 دزد شناخته شده
۳۳	 پاداش کار نیک
۳۴	 ردّ اوّل و قبول آخر

۳۵	زنبور حریص
۳۶	علّت گریستن امام علی (ع)
۳۶	در خانه‌ی خدا
۳۷	دست در نمک
۳۸	بخشنده‌ی دو برادر
۳۹	پیرزی یا شکست
۴۱	همان ناخوانده
۴۱	عاقبت بی‌وفایی
۴۴	خسب از همه
۴۶	شش راه رهایی
۴۷	گریه در مرگ پسر
۴۹	سرمایه‌ی وجود آدمی
۴۹	بردباری
۵۲	عفو گناه کار
۵۳	بخشش در خاندان نبوت
۵۴	کار بی‌مزد
۵۶	مهمان خانه‌ی خدا
۵۷	راضی به رضای خداوند
۵۸	میراث پدر
۵۹	دزدان دربار شاهی
۶۱	تعجب عزرائیل
۶۱	یتیم‌نوازی پیامبر

۶۲	 مؤذن خوش آواز
۶۲	 خدمت به پیامبر
۶۳	 شب روزه‌داری
۶۳	 آرزوی دختر
۶۴	 فراموشی در هنگام نماز
۶۴	 پندار باطن
۶۵	 بر سر دوراهی
۶۶	 بر سر عهد پیمان
۶۶	 بخیلی
۶۷	 زنگ یاسی بر آینه
۶۸	 سفارش حلوا
۶۹	 پاداش ستایش
۷۰	 دوری از دروغ
۷۱	 عاقبت خساست
۷۴	 سرآمد همه‌ی بخیلان
۷۶	 مزد مهمان‌داری
۷۸	 پذیرایی از دوستان
۷۹	 سزای بخشنده‌گی
۸۱	 مکافات نیکی
۸۴	 دل‌بریدگی و سبکباری
۸۵	 پایداری در برابر آفتاب
۸۷	 دزد پنهان

۸۸	خاموشی و تندرستی
۹۱	در آرزوی فرزند
۹۲	گفت و گوی پیامبر با عزرائیل
۹۴	تسخیر قلعه
۹۵	موش زیرک
۹۷	کمال کیاست
۹۹	اسیران داده شده
۱۰۰	رای زنی بانوگان
۱۰۲	به ظاهر بیرک
۱۰۳	پیرزن مهمان ده ست
۱۰۵	راه بازگشت
۱۰۶	شکار بچه آهو
۱۰۷	دزد ناکام
۱۰۹	راه پول گرفتن
۱۱۲	دزدان بی انصاف
۱۱۴	پیشه‌ی روز مبادا
۱۱۵	حق نان و نمک
۱۱۷	نهایت توکل
۱۱۹	ارزش سلام
۱۲۰	کرم خداوندی
۱۲۲	امتحان دو فرزند
۱۲۳	پیوستگی در علم

۱۲۶	 جوان امانت دار
۱۲۹	 دزد پر جرأت
۱۳۰	 نسیم رحمت
۱۳۱	 راستی اعتقاد
۱۳۵	 درفش کاویانی
۱۳۷	 ساجاه سخاک
۱۴۱	 اندیشه ی ظلم
۱۴۳	 عنایت ازلی
۱۴۶	 آرش کمان گیر
۱۴۹	 گواهی مرغان
۱۵۱	 دامن عدل
۱۵۳	 نگرانی پادشاه
۱۵۴	 سه روز مهلت
۱۵۵	 مأموریت کژدم
۱۵۷	 راه خداشناسی
۱۵۸	 اجابت دعا
۱۶۰	 کتاب نما

یکی از کتاب‌های ماندگار و تأثیرگذار ادب پارسی در قرن هفتم جوامع‌الحکایات و لوامع‌الروایات است. کتابی است سرشار از حکایت‌ها و روایت‌های پرنغز و پرمغز و پر است از داستان‌های جامع و روایت‌های درخشان که مؤلف آن با بهره‌گیری از دانش و تجربه‌های خود، این اثر را با زیبایی شیوا و رسا نوشته است.

جوامع‌الحکایات اثر محمدبن عوفی است. نورالدین یا سدیدالدین محمدبن محمد عوفی بخاری از نویسندگان برجسته‌ی ایران در اواخر قرن ششم و اوایل قرن هفتم هجری است. تولدش در شهر بخارا در اواسط نیمه‌ی دوم قرن ششم اتفاق افتاد و بعد از کسب دانش و معلومات مقدماتی در زادگاه خود، برای کسب دانش بیشتر به سرزمین‌های دیگر نیز سفر کرد. مدت زمانی در سرزمین ما را النهر و خراسان بود و در آنجا به وعظ می‌پرداخت و در زمانی که حمله‌ی مغول‌ها به اوج رسید از آن دیار به سند رفت.

در شهر سند در خدمت ناصرالدین نامتوفا (متوفی ۶۲۵) بود و در همین روزگار کتاب مشهور لب‌الباب را به نام وزیر ایشان، عین‌الملک فخرالدین حسین بن شرف‌الملک، نوشت که کتابی است در دو جلد در شرح حال شاعران نام‌آور ایران تا زمان حیات مؤلف یعنی اوایل قرن هفتم هجری (۱).

اما کتاب جوامع‌الحکایات که محمد عوفی آن را به فرمان ناصرالدین

قباجه تألیف کرده، مشمول است از حکایت‌هایی که آن حکایت‌ها از نظر ادبی - تاریخی و دینی قابل ژرف‌نگری است.

مؤلف کتاب جوامع‌الحکایات بسیاری از مشکلات جامعه را و همین‌طور مصایبی که در روزگار خودش بوده، با زبان حکایت بیان کرده که بی‌گمان با زبان نیرداستان، ذکر آن‌ها دشوار می‌نموده است و از جمله مواردی که در نوشتن این کتاب داستانی مورد نظر بوده این است که محمد عوفی در پایان بسیاری از حکایت‌ها دنبال یک نتیجه‌ی اخلاقی بوده است و تمامی حکایت‌ها برای گاهی دادن مخاطب و خواننده بیان می‌کرده است که این مسأله از نکات بسیار مثبت و تأثیرگذار این کتاب در ادب پارسی می‌باشد. در این گزیده حکایت هدف بر آن بوده که نسل امروز و جوانان پرشور این روزگاران با برخی از - حکایت‌های زیبا و به یادماندنی این اثر گرانسنگ محمد عوفی آشنا شوند. لذا تلاش کردیم زیباترین و خواندنی‌ترین حکایت‌ها را گزینش نماییم و در حاشیای آن‌ها، دشواری‌های آن را شرح نماییم بی‌آن‌که به متن اصلی لطمه‌ای بزنیم تا خوانندگان با متن اصلی هم آشنا شوند و دریابند متن بدون بازنویسی شده‌ی محمد عوفی چه قدر ساده و بی‌پیرایه است و تا چه اندازه می‌توان از این کتاب بهره‌برد.

امید است این گزیده حکایت‌ها مورد پسند جوانان اهل دانش و فرزانه‌ی ادب دوست ایران زمین قرار گیرد و مطالعه‌ی این‌گونه کتاب‌ها، انگیزشی شود برای آنان تا در آینده به اصل کتاب‌ها رجوع نمایند و مطالب ارزشمند ادب کهن پارسی را بیش‌تر از پیش مطالعه کنند و در زندگی امروزشان، از پندها و تجربه‌های ادیبانه‌ی گذشتگان بهره‌های کافی ببرند.